

## Pesti útmutató

*Krúdy Gyula elfelejtett írása*

**M**időn a szerelmesek már végigkalandoztak Budán, a titokzatos templomokban, utaztak a siklón, fogaskerekűn, omnibuszon, vacsoráztak már a Söröskocsinál, előbb-utóbb eljön az ideje, hogy Pesten maradnak és unalmassá válik mindig átkelni a hidakon. A szerelem legelső idejében, a szerelem tavaszán, úgy érezzük, hogy kedvesünkért elmenni a Volga folyam sem volna elég messzire. Minden férfi féligmeddig középkori lovag manapság is és ha nem szokás a fehér keztyűt az oroszláncetrecből kihozni, akár a Jánoshegyi kilátóig is fölmegyünk kedvesünk után. Míg egy napon azon kezdünk tündönni, hogy miért nincs siklóvonat a Gellérthegyre, ahová kedvesünk kívánczik és legközelebb már csak a pesti oldalon, Újpesten, túl a határcsárdánál találkozunk, amely hely hasonlatos még mostanában is a betyárok csárdájához, füstös falain a statárium hirdetését keressük, de csak néhány szomorú vándorló tanyáz az eresz alatt, aki megbámolja a poros pesti fiákert, amely idáig hozott. Rettenetes por van nyaranta Újpesten túl, mintha Mandzsúriában utazna az ember, kötörök törölgetik az útmentén izzadt homlokukat, mint Egyiptomban, midőn Antonius és Kleopátra a piramisokhoz kirándult (a szerelmesek szeretik a szép hasonlatokat), messziről a villamos zúgása hallatszik, mint a mindennapi élet prózai robotja.

Másnap az Erzsébet királyné úton lehet megközelíteni a város határát, ahol a Tökfelsőhöz címezve állongott egy kertes csárda, és benne avas liptait mért a korcsmárosné, aki mindig a gólyát várta. Ha még áll a Tökfelső zöld kerítése, gondolatok arra fiatal barátaim, hogy egykor e helyen

is örök hűséget esküdött egymásnak két bohó szerelmes, akik azóta nem is ismerik egymást. A pénzügyőr unatkozva áll csakos házikója előtt és ha egy réten átkelünk, a vasúti sínek mentén haladhatunk. Egy magaslatról, ahová az öreg fiákeres fölkapaszkodik, számtalan vasúti töltést látni a szélrózsa minden irányában. Errefelé mennek el Pestről a vonatok. A gyorsvonat Bécs felé halad és az ablakból útisapkás urak, fátyolos dámák érdeklődő pillantást vetnek a bolyongó szerelmesekre. Ismertem egy hölgyet, aki ilyenkor mindig fölkiáltott:

– Ah, vigyen el messze, messze, hogy teljesen a magáé lehessenek! Ha robogó vonatot látott, lüktetett a szíve.

Munkából hazatérő férfiak sietnek tova a táj nemsokára elhagyott lesz, a város kéményei oly messzeségben látszanak, mint ha álmában látná az ember Budapestet. „Éjszakánkint itt történnek a gyilkosságok” – rebeget a hölgy és a vén kocsis fáradt lovai közé csap.

Nemsokára ezután a népliget tiszta útjain pillanthatjuk meg a fehérbajuszú fiákerest, ám a hintó ablakai gondosan le vannak függönyözve. Mi történhetik odabenn? A magányos sétáló mindenestre gúnyos és fájdalmas pillantással fordul a kocsi után. Tán egy hercegnő és a szegény ifjú csókolózna. Hétköznapon csak attól a veszélytől lehet tartani, hogy ugyancsak titkos szerelmes párokra bukan az ember a Népligetben, ezért néha el lehet hagyni a lefüggönyözött kocsit; mily puha itt a rét alkonnyattal, szinte gyönyörködik a láb a füvek gyöngédségében és tán sohasem kíváncsoznánk el e helyről, ha a messzi nyárfasor homályos boltozata alól olykor egy-egy titokzatos fűty-

tyentés nem hallatszana. Tán a csirkefogók ébrednek, akik valahol a bokrok alatt aludtak. (A Szűnyog-szigeten, a Dunán oly vérszteljesek estefelé a fűtyülések, hogy gyöngeszívú ifjú párnak nem tanácsolhatom a kirándulást.)

Volt egy barátnóm, aki a népligeti mutatványosbódék látogatása miatt tüntetett ki ismeretségével. A ringlisplí jobban vonzotta a gyémántnál, a célövölde bábjaiban órákig tudott gyönyörködni, a kikiáltók szavait megtanulta, – pedig szülei egy szigorú apácarendnél neveltették. A „lánctörő” a Népligetben sokszor láthatta gyöngéd, szentképszerű arcát a nézők sorában.

Amennyiben Kőbánya Budapesthez tartozik, gyakran csavarogtam a vidékies utcákon fiatal koromban kisasszonnyal karomon. Egy korcsma volt a temető felé, ahol a temetésről visszatérők meg szoktak állani egy pohár borra. A kocsisok, a gyászolók, a résztvevők lemasztak a fekete szekerekről, miután a halottat jó helyre el tették és nem egyszer csak a temetésrendező erélyes közbelépése vetett véget a vigalomnak, amelybe már a dolgukat végzett sírásók is belevetkőztek.

Sok esztendő múlt el, amíg körülbelül nyomára jutottam azon pesti rejtkehelyeknek, ahol a szerelmesek bolyongani szoktak. (Majd máskor elbeszélem, hogy mit láttam még a városban és környékén, ha megengedik.) A mai visszaemlékezést egy jámbor tanáccsal zárom: Fiatal hívem, barátom, sohasem légy öngyilkos olyan nőért, aki azt mondja neked, hogy Alag felé kedves a magányos kocsi-kázás s a vidék meglepő.

(*Krúdy Gyula írása az Új Idők 1915. szeptember 5-i számából. Kötetben soha nem jelent meg.*)